

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIA POLITICĂ

APARE ODATA PE SAPTĂMANĂ SUB CONDUCEREA D-lor

C. G. DISSESCU

V. ATHANASOVICI, PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, ALEX. CERBAN, G. MEITANI,
N. POLIZU-MICȘUNEȘTI, C. HAGI-THEODORAKY.

SILIU RĂDULESCU
PRIM-REDACTOR

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
3, STRADELA SF. SPIRIDON, 3

B. P. RĂDULESCU
REDACTOR-ADMINISTRATOR

PETRE MARCU-BALȘ. — *Explicarea psihanalitică a palimpsestelor lombroziene.*

TRAIAN R. SCRIBAN. — *Inaintarea pe loc.*

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ. — *Imalta Curte de Casație și Justiție s. II. — Martori. — Instanță penală. — Curte cu Jurați. — Prestarea jurământului.*

(Ch. C. Rămascan și alții cu Minist. Public).

Curtea de Apel Iași, s. I. — Sechestrii. — Bunuri ale supușilor inamici — Acte de administrație. — Acte de dispoziție — Mandat. — Gratuitate. — Servicii prestate. — Onorar.

(Prima Soc. de Economie din Iași cu I. N. Ionescu și Minist. public).

Trib. Ilfov s. II c. c. — Simulație. — Părți contractante. — Act secret.

(Simantov Adaria cu H. Silberstein și alții).

Explicare psihanalitică a palimpsestelor lombroziene

1. Carcera nu este formată numai din patru pereți muși și dezolați, dintr'un pat tare și o fereastră mică, ci își are viața ei specifică, limbajul propriu care trebuie descifrat. Informațiunile ei sunt nespuse de prețioase pentru cunoașterea sufletului și vieții celui care o locuiește. Din detalii infime se poate reconstitui povestea tragică a actualei lui structuri morale, istoria și naufragiile pe care le-a îndurat. Nu este nevoie de mărturisiri pe care să le smulgem cu biciul polițienesc, nici de dosare voluminoase cu acte mai mult sau mai puțin complete pentru a cunoaște exact situația delicventului. Dintr'un fapt umil care poate trece neobservat se pot culege mai multe informații, decât din mărturisiri viclene sau dureroase, ori din hârtii birocratice în cantități insuportabile pentru atenția normală a judecătorului. Psihanaliza se remarcă tocmai prin această importanță dată gesturilor insignifiante, a ticurilor banale care descopăr reziduuri a unor fenomene anterioare a faptelor pe lângă cari psihologia tradițională trecea indiferentă, neacordându-le interesul pe care ele îl au într'adevăr.

Proverbul românesc rezumă lapidar o înțelepciune adâncă : „spune-mi cu cine petreci ca să-ți spun cine ești”. Sau cel franțuzesc : „qui s'assemble se ressemble”. Am putea duce și mai departe observația : asemănarea dintre mediul însuflețit ori neînsuflețit și individul care se mișcă și trăiește în acest mediu este frapantă. Camera unde locuiește cineva e oglinda fidelă a felului său de a fi, a rezonanțelor sale sufletești, a Weltanschauung-ului cu care este dăruit dela natură și mediul pe care l-a traversat.

Felul cum își împodobește delicventul celula cu desene sau inscripții sunt indicii cu ajutorul cărora se poate deslega puțin din enigma sufletului și a motivelor care îl îndeamnă la comportarea sa criminală. Cesare Lambroso, marele cercetător italian, a strâns în *Palimsesti del carcere* (328 pagini, 1888), însoțind-o cu planșe, o colecție de tatuagii, de inscripții pe zidurile carcerelor, de adnotări pe marginea cărților împrumutate de bibliotecă pentru moralizarea lor, în sfârșit un material vast pentru înțelegerea și explicarea constituției psihice a delicvenților. Mai întâiu de toate Lambroso spulberă o prejudecată. Sistemul celular practicat în veacul precedent nu suprimă comunicațiile și influența reciprocă dintre deținuți¹⁾, ci aceștia comunică între ei — prin mijloace ingenioase și uneori directe de vreme ce este imposibilă supravegherea în deaproape zi și noapte, oră cu oră — tot așa de bine ca în sistemul muncii și traiului în comun. Apoi, Lambroso vede în tendința irezistibilă a criminalului de a desemna împrejurările și momentele principale ale actului său criminal o reîntoarcere atavică, o redeșteptare a instinctelor care se exprimau în epoca preistorică prin desene în caverne, iar astăzi la sălbatici prin tatuagii. (Explicarea aceasta prin atavism, indemonstrabilă și neplauzibilă vom înlocui-o cu una directă și evidentă, anume prin *necesitatea psihologică* a delicventului de a elimina aceste toxine prin retrăirea faptului). În § *Pictografia*, Lambroso spune : „e curioasă ed *atavistica* nei rei la tendenza di esprimere i pensieri e specialmente quelli che più li preoccupano colle figure. Noi ne abbiamo avuto una prova in quelle tavole di Troppmann che pure era letterato e perfino poeta” (op. cit. pg. 44).

2. Prinzhorn în „*Bilderei der Gefangenen*”, apărută în 1927, a strâns un bogat material din temnițele germane, care conține desene pe pereții celulelor, pe diferite obiecte, căutând astfel să arate câte ceva din sufletul și preocupările artistice ale delicvenților. Intre altele aduce șase reproduceri care sunt o adevărată frescă unde se povestește o dramă sguuitoare : un tablou reprezintă o pădure și modul cum banditul trage pela spate, împușcând un călător ; altul căderea în genunchi și implorarea celui în agonie ; apoi cadavrul întins pe iarbă verde ; în sfârșit, scene dela curtea cu juri și din închisoare. Prinzhorn nu cunoaște detaliile crimei, ci reproducerile sale sunt privite

1) v, op. cit, secțiunea 1; a) Comunicazioni segrete e avvertimenti ai compagni; b) Satire e imprecazioni ai compagni; c) Saluti *consigli* ai compagni; d) Imprecazioni e minacce ai calunatori e alle spie, pp. 9-16.

și comentate din punct de vedere strict artistic. Dar iată, că Dr. R. Heindl²⁾, care a instrumentat chestiunea și a făcut cercetările de detalii surprinzătoare. Crima a fost comisă de trei tineri într-o pădure de lângă Dresda. Doi au fost în scurtă vreme spânzurați, fiind stare de asediu și conform legilor excepționale din timpul războiului, iar cel de-al treilea din cauza vârstei sale fragede, condamnat la 15 ani închisoare. Pedepșa s'a dat pe bază de indicii concludente, fiindcă cei trei făptași au negat crima. Cel mai tânăr a continuat în tot timpul închisoarei să se dea drept victimă a unei erori judiciare. Având talent la desen și pictură a făcut acele tablouri pe care Prinzhorn le-a reprodus în cartea sa și le-a însoțit cu note, apreciindu-le valoarea estetică. Dr. R. Heindl care ia cunoștință de tablouri și care cunoaște afacerea în amănunt declară: „wir sehen aber in diesen Zeichnungen mehr als eine interessante Bildnerer eines Gefangenen” (art. cit. pg. 90), ci o indiscutabilă și mută aprobare — deși fără voie — a sentinței Justiției. Criminalul a făcut o mărturisire indirectă, a eliminat toxina crimei care îi încomoda angrenajul psihic printr'un desen și o re-reprezentare a împrejurărilor, până când eul se debarasa de elementele străine și incomode intrate în structura sa. „Cu deosebire remarcabil este că desenatorul redă locul și mersul faptei în toate detaliile, deși la interogatoriu, apoi la proces și în sfârșit la închisoare s'a ținut consecvent la punctul de vedere, că nu știe absolut nimic despre faptă și că niciodată n'a fost la locul crimei” (art. cit. pg. 95). Dar iată, că o comparație a fotografiilor luate de Justiție la fața locului dovedesc o asemănare uimitoare cu desenele în inculpatului. Aranjarea copacilor cu singularitățile lor sunt redată în desen după ani de zile de către criminalul care n'a mărturisit, dar care simte acum trebuința mărturisirii. Spovedania este o lege elementară a sufletului uman. Nu este nevoie să fie făcută de-adreptul. Mărturisirea indirectă este la criminalul inferior (criminalul înăscut, cum spunea Lombroso) o retrăire, o voluptate nouă prin amintire; la celelalte categorii o eliminare a otrăvii îngurgitate, o expulzare a unui microb, analogă cu expulzarea pe care o fac fagocitele în sângele și corpul nostru, atunci când s'a strecurat.

Există la delicvent necesitatea inconstienței a eliminării în mod grafic a toxinei psihice. Aici e izvorul și explicarea palimpsestelor. Acest fapt e cu atât mai concludent cu cât e amintit de maximele populare în toate limbile: 1°) il n'y a que la canaille qui écrit sur la muraille, sau, le nom des fous est écrit per tous; 2°) stultorum nomina semper parietibus adsunt; 3°) Narren Fände beschmützen Tische und Wände; 4°) Il nome dei birbanti è scritto in tutti i canti, etc. etc. Sau cum declară însăși condamnații în palimpsestele lui Lombroso: „il nome dei veri rei sta scritto in tutti i muri di questo palazzo, ma chi è innocente non scrisse mai il suo nome qui dentro” (op. cit. pg. 276) sau „i rei sempre, gli innocenti non scrivono mai il loro nome qui dentro” (op. cit. pg. 276). Evident, deținuții vorbesc de ceea ce îi doare, de ceea ce îi preocupă. În palimpseste domină, cum spune Lombroso, nota profesională³⁾. Dar din ce cauză „il n'y a que la canaille qui écrit sur la muraille”? E nevoia de mărturisire, de alungare a unor incomode elemente strecurate în angrenajul său psihic aflat sub porunca

a doua instanțe: a) eul primitiv, dezordonat și anarhic b) eul social, reprezentantul ambianței, format prin sedimentare lentă a poruncilor ei și care fac posibilă coexistența. Din această luptă, care n'are în ea nimic „moral” în sensul obișnuit al cuvântului, ci care există pentru buna cinestezie, pentru egoismul funciar al delicventului, rezultă mărturisirile directe, sau indirecte prin palimpseste. Deci va trebui să considerăm palimpsestele nu ca un impuls atavic, cum le explică Lombroso, o dovadă de primitivitatea sa structurală, ci ca o izbucnire psihologică pentru buna igienă interioară a delicventului.

3. Martorii sunt, spunea cândva Bentham⁴⁾, ochii și urechile justiției. E drept însă, că în dreptul civil și comercial tendința este spre o aplicare cât mai generală a dictonului „lettres passent témoins” și proba testimonială în dreptul comparat referitoare la aceste materii se reduce la sume infime. Dar în alte ramuri ale științelor juridice — cu deosebire în penal — psihologia martorului are o însemnătate preponderantă. Ar fi însă greșit, dacă am socoti că interpretarea psihologică este rezervată exclusiv afacerilor criminale. Pentru magistrat comportarea și lapsus-urile apărătorilor și imprecizațiilor sunt mine inepuizabile și sigure de unde poate scoate aurul adevărului. Palimpseste nu sunt numai desenele și mărturisirile grafice ale delicvenților în carcere, ci va trebui să le extindem sensul, socotind ca palimpsest semnificativ orice document al împrecinatului de unde se pot trage concluzii.

Palimpsestul are nevoie de o analiză prealabilă înainte de a servi ca dovadă și element de informație. Autenticitatea lui nu trebuie pusă la îndoială. Jurisprudența Curților de Casație din Franța, Germania și România sunt aproape unanime în a lăsa deplina libertate de apreciere în seama judecătorului care instrumentează⁵⁾. După examinarea lui, interpretarea făcută în sensul lombrozian, adică considerându-l ca pe o manifestare atavică, asemeni zgârieturilor făcute de primitivi pe pereții cavernelor, nu are niciun sens. E ușor de înțeles motivul care a îndemnat pe Lombroso să accepte această explicare. Având de dovedit anumite concluzii ale operei sale și scoaterea în relief a tipului criminal, deosebit fundamental de omul normal, palimpsestele îi furnizau un nou argument. Criminalul înăscut fiind o reminiscență a omului primitiv, în afară de înruderile în ceea ce privește structura fiziologică se găsesc apropieri și în mecanismul lor psihic. *Quod erat demonstrandum*. Este, firește, o explicațiune à thèse. Palimpsestul e o manifestare naturală, un mijloc de exprimare. Necesitatea expresivității e în relație cu limbajul vorbit și scris, adică instincte primare ale speciei umane. Gestul și cuvântul sunt la baza comunicării și înțelegerii. Coexistența a inventat metode de cunoaștere reciprocă pentru a o face posibilă și suportabilă. Societatea are ca fundament limbajul și expresia. Nimic deci mai normal ca și delicventul să simtă nevoia exprimării simțămintelor în singurătatea celulei prin mijloacele care îi stau la îndemână și care se adaptează situației. Supravegherea de sine e relaxată și își dă drumul în mod

4) *Traité des preuves judiciaires* (publié par Et. Dumont), 2 vol Paris, 1823, vol. II, pg. 93

5) v. de pildă *François Gorphe*: bien que ce ne soit nulle part expressément formulé dans notre législation, pas plus que dans beaucoup d'autres, il est admis sans conteste et universellement pratiqué que les témoignages offerts en preuve doivent être et sont appréciés par le juge, et la Cour de Cassation reconnoît à cet égard aux tribunaux un pouvoir absolu d'appréciation, (Doctrines et jurisprudence constantes, Voir not. Cass. Crim. rejet 29 fruct. an IX, D. R. V. Témoins, 24). C'est la conséquence même du principe de l'intime conviction posé, atiec un certain développement, dans l'art. 342 du Code d'Instr. crim., *Critique du témoignage*, ed II, pg. 70).

2) Dr. R. Heindl, Ein gezeichnetes Geständnis (Archiv für Kriminologie, 1927, 2-3 Heft, pp. 90-102) V, de același autor; Die Zuverlässigkeit von Signalementsaussagen, Arch f. Krim, 33, 1909, pp. 199-132

3) Palimpseste analoge cu cele strănse de Lombroso au existat și în antichitate (continuitatea și unitatea sufletului popoarelor e cu mult mai mare decât se presupune). Vezi pentru această problemă: *Grucci Graffiti di Pompei*, 1856 și *Zangemeister*, *Inscriptiones parietariae Pompeianae*, 1782.

direct sau indirect la ceea ce îl agită și îl interesează. Din urmele lăsate se descifrează realitățile lui, iar nu cele presupuse și teoretizate.

4. Știința interpretării palimpsestelor judiciare este recentă. Numele foarte semnificativ cu rezonanță din epoca Renașterii, când vechile pergamente acoperite cu psalmi și texte religioase erau spălate cu substanțe chimice pentru a se găsi fragmente din Eschil, Herodot sau Virgil, a fost lansat de Lombroso. Primele tratate sunt însă mai vechi. Ele se ocupă în genere despre psihologia martorului și despre valoarea probelor testimoniale orale și scrise. F. Gorphe face un rezumat succint în Introducerea la „Critique du témoignage” (pp. 9—24) al acestor încercări îndeobște nesistematizate. Tratatul probelor judecătorești al lui Bentham, cunoscut și apreciat pe vremuri, are astăzi o importanță pur istorică. El se bazează pe sistemul probelor determinate de lege și pe aritmetica probabilităților morale. Probele legale, dacă n'au fundamentul verosimilității inbranlabile sunt inoportune pentru judecătorul modern. Libertatea de apreciere acordată e puțin zugăzuită și uneori transgresează textul cu o admirabilă desinvoltură. Deaceia probele legale sunt de multe ori inoperante, dacă nu coroborează cu alte elemente mai substanțiale și mai juste ⁶⁾.

Chestiunea probabilităților morale este cu mult mai complicată. Concepțiile pozitivist-materialiste din Filosofia Dreptului dela sfârșitul veacului XIX au eliminat din noțiunea de Drept elementele morale sub pretextul unei purificări de reziduurile metafizice. S'a accentuat coercitivul din normă fără a se analiza motivele și justificarea lui. Norma juridică nu se poate însă defini fără a face apel la conceptul de Justiție. Intre ambele este o corelație. Onormă fără fundamentul justiției este o forță reglementată, dar nu una juridică. Iar, dacă definim la rândul ei conceptul de Justiție, observăm că este încărcată cu realitățile și ideale morale ale epocii.

După tratatul lui Bentham, Mittermaier a scris o Teorie a probelor în materie criminală, destul de incompletă. Cu ocazia întemeierii și dezvoltării Medicinii legale, cercetările asupra psihologiei și palimpsestelor delicventului se intensifică. Hans Gross ⁷⁾, profesor la Gratz, scrie în 1893 celebrul *Handbuch für Untersuchungsrichter als System der Kriminalistik*, tradus și în franțuzește (1899) de Boucart și Wintzweiler sub titlul „Manuel pratique d'instruction judiciaire” ⁸⁾. Cu începutul secolului XX psihologia experimentală intră pe căi sigure și metodele interogatoriului judecătorec se îmbogățesc cu date noi. Aplicarea testelor în luarea mărturiilor arată erorile multiple care se comit atunci, când se pune o prea mare încredere în verosimilitatea lor absolută. Nu este suficientă o onorabilitate perfectă

pentruca măturia să fie exactă. Dispozițiile momentane, fantezia, interesele conștiene — egoiste ori altruiste — și subconștiente, afectele, dau o coloratură subiectivistă unui fapt pe care judecătorul vrea să-l afle în nuditatea sa primară. Instructorul unei afaceri juridice este un căutător de realități pure. Determinarea lor cu o aproximație maximă este rolul său principal. Trebuie deaceia să îndepărteze reacțiile personale ale martorilor pentru a restabili în contururile din momentele prime cum s'a petrecut *faptul*. Adăogându-se în mod inevitabil comentariul celui care depune în justiție, știința interpretării interogatoriilor constă în a ceti sub comentariu textul original. Reconstituirea pe care o face este paleontologie aplicată în viața sufletească. După cum Cuvier reconstituiește dintr'un singur os, întreg scheletul, tot astfel judecătorul instructor regăsește din detalii specifice izvorul ascuns sub considerații subiective. Palimpsestul lăsat de delicvent și de martor îl interpretează, îl compară, îl verifică și după această operațiune poate găsi realitățile cărora le aplică articolul și dispozițiile din codul respectiv penal, civil sau comercial.

Petre Marcu-Bals

Înaintarea pe loc

Judecătorii de ocol, de instrucție și procurorii au dreptul la înaintare pe loc, după 6 ani de stagiu, în grad. Măsură foarte bună, destinată să menție și atragă valori în magistratură și să dea membrilor ei o satisfacție materială și morală.

Principiul înaintării trebuie extins la judecătorii și președinții de tribunal, fiindcă unia ies la pensie cu acest grad, ceiace nu e drept față de judecătorii de ocol consilieri pe loc, mai mari în grad decât primul magistrat al județului.

E ceva care atinge sufletul acestui magistrat înalt, cu atâta răspundere, care, dacă față de multe greutăți n'a putut trece la Curte, cel puțin să i se dea salariul mărit și gradul de consilier pe loc.

De cât, în timp normal magistrații aveau salarii bunăsoare, în orice caz nu se putea pronunța cuvântul de „mizerie” ca azi, deci, cred că este în folosul instituției dacă timpul stagiului ar fi scurtat, fiindcă 6 ani e prea mult, e o așteptare grea, penibilă, lungă, în zbciumul atâtor nevoi pe care n'ai cu ce le acoperi.

E de dorit reducerea stagiului, așa cum e în legea de organizare judecătorească pentru înaintări la Tribunale și Curți, adică 4 ani, iar înaintarea să vie mecanic, fix la împlinirea termenului.

Cu chipul acesta s'ar înlătura intervențiile lăturalnice, atât de păgubitoare, prestigiului justiției și demnității magistratului!

Cu venirea d-lui *Stelian Popescu* la Ministerul Justiției, parcă ne-a cuprins un suflu de nădejde.

E omul care, prin ziarul „Universul” tribuna de moralizare și înaltare a masselor, a scris pentru magistratura din care a făcut odată parte și pe care a onorat-o cu prezența sa.

O lume de magistrați muncitori, ce se jertesc pentru patrie și neam, i-ar fi recunoscători, pomenindu-l ca un mare binefăcător și tămăduitor a nevoilor noastre.

Dacă salariile nu se pot mări anul acesta, ceiace oprește mersul lor spre normalizare, cel puțin să se facă aceia ce cer, lucru foarte posibil și drept.

S'ar revărsa asupra magistraturii suflul realei justiții pe care ea, cu jertfe și privațiuni materiale de neînchipuit, o distribuie poporului întreg.

Traian R. Scriban

6) v. G. F. Arnold, *Psychology applied to legal evidence*, eg II 7913 607 p, (In deosebi cap. V și VI).

7) v. de același autor— *Kriminalpsychologie: Das Wahrnehmungsproblem und dez Zeuge im Strafprozess*, *Arch. f. Strafrecht und Strafprozess*, 49, 1902, 194, 52; *Verstehen der Zeugen*, *Arch. h. Krim.*— *Anth. u. Krim*, XI 1904, 125, sq; *Über Zeugenprüfung*, *Mon f. Krim*, u, Strafr, 1906—1907, 576—580; *Zur Frage der Zeugenssage* *Arch. f. Krim.*—*Anthe. u. Krim* 36, 372—381; *Über Zeugenaussagen Leichttunkener*, *Arch. f. Krim*, *Anth. u. Krim*, 29, 1908, 89—90

8) Vezi și cercetările lui *Binet*; *La description d'un objet* (*L'année psychologique*, III, 1897, pp. 296—335) *La suggestibilitate*, (idem, 1898 pp. 82—152); *La science du témoignage* idem, XI, 1905, pp. 128-136) *Claparède: Expériences collectives sur le témoignage* (*Archives de psychologie*, V, 1905—1906, pp. 344—388), *La psychologie judiciaire* (*L'année psychologique*, XII, 1906, pp. 285-302), *Psychologie du témoignage* (*Bull de l'Union internationale du droit pénal*, XVII, 1910), *In Germania in deoseb: Beiträge zur Psychologie der Aussage* (1903—1906) fondată de W. Stern, *Apoi Zeitschrift für angewandte Psychologie* (1903-1927) dirijată de Stern și Otto Lipmann,

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. II

Audiența dela 13 Aprilie 1927

Președenția d-lui Oscar N. Nicolescu, președinte

Gh. G. Rămășcan și Nicu Cristea cu Ministerul Public

ARTORI. — INSTANȚĂ PENALĂ. — CURTE CU JURĂȚI. — AUDIENȚE. — CE PERSOANE NU POT FI AUDIATE SUB PRESTARE DE JURĂMÂNT. — SPECIFICAREA ÎN PROCESUL-VERBAL DE AUDIENȚĂ. ART. 347 PROC. PENALĂ.

În materie penală, persoanele care nu pot fi ascultate ca martori fiind specificate în mod restrictiv în art. 347 proc. penală, judecătorii nu pot să întindă aceste dispozițiuni și la alte persoane neprevăzute de lege, astfel că nu este suficient ca în procesul-verbal de audiență înaintea Curței cu jurați, să se arate numai că un anume martor nu a fost audiat sub prestare de jurământ fiind nepotul acuzatului, ci trebuie să se arate precis dacă acel martor era nepot de fii sau de fiică, deoarece numai aceștia sunt enumărați printre persoanele ce nu pot fi ascultate sub jurământ, iar nu și nepoții de frate sau soră.

No. 1815. — Admis recursul făcut de către G. G. Rămășcan în contra deciziei cu No. 2 din 17 Februarie 1927 a Curței cu jurați din din jud. Tutova.

S'a ascultat d-l avocat M. Mora pentru recurent și d-l procuror L. Ștefănescu în concluziuni.

Curtea deliberând,

Asupra recursului făcut de G. G. Romașcan, zis Cridă și Nicu Cristea, în contra deciziei cu No. 2 din 17 Februarie 1927 a Curții cu Juri din județul Tutova prin care au fost condamnați ambii în baza art. 310 al. II cod penal, iar primul, și a art. 125, 126 și 40 cod penal;

Având în vedere că posterior facerii recursului, acuzatul Nicu Cristea prin petițiunea înregistrată la Curtea cu Jurați la No. 582 din 26 Februarie 1927, a declarat că-și retrage recursul;

Că, această Inaltă Curte urmează a lua act, de această declarațiune și a dispus închiderea dosarului în ce privește pe recurentul N. Cristea.

Având în vedere că celălalt recurent, G. G. Romașcan, a susținut următorul motiv de casare:

„Violația art. 347 pr. pen. prin aceea că s'a audiat „fără prestare de jurământ Petre Pescaru, pentru motivul „că ar fi nepotul acuzatului, fără să se precizeze dacă ne „găsim în cazul unui nepot de fiu, cum prevede în mod „expres art. 347 pr. pen. sau în cazul unui nepot de frate „sau de soră, care conform art. 342 pr. pen. trebuie să de- „pună jurământ sub sancțiune de nulitate, excepțiunile din „art. 347 pr. pen. fiind strict limitative”.

Având în vedere că procesul-verbal de audiență constată că, înainte de a depune, fiecare martor a prestat jurământul în modul și termenii prescriși de art. 342 pr. pen. afară de Petre Pescaru care s'a ascultat ca informator, pe motiv că este nepot cu acuzatul G. Romașcan, fără altă precizare;

Considerând că art. 342 cod. pr. penală dispune că martorii mai înainte de a-și face depozițiunea, vor depune

înaintea instanței jurământ că vor vorbi fără ură, frică și părtinire, de a spune adevărul și în cazul când nu vor jura, mărturia lor va fi nulă;

Considerând că formalitatea jurământului martorilor fiind prescrisă în interesul justiției ca să pună la încercare proba ce se face dinaintea ei și să o împuternicească, este o formalitate substanțială, de ordine publică, fără de îndeplinirea căreia mărturisirea făcută este nulă;

Considerând că în materie penală persoanele cari nu pot fi ascultate ca martori fiind specificate în mod restrictiv de art. 347 proc. penală, judecătorii nu pot să întindă aceste dispozițiuni și la alte persoane neprevăzute de lege;

Considerând că printre persoanele ce nu pot fi ascultate sub jurământ, art. 347 enumără la No. 2 pe fiul acuzatului, fiica, nepotul de fiu, nepoată de fiică, și orice alt descendent al acuzatului; de unde rezultă în mod clar că, după acest text, numai nepotul de fiu sau de fiică al acuzatului, adică numai copiii fiilor sau fiicelor acuzatului, nu pot fi ascultați ca martori sub prestare de jurământ, iar nu și nepoții de frate sau soră, adică copiii fraților și surorilor acuzatului, cari trebuiesc ascultați sub prestare de jurământ.

Considerând, în speță, că procesul-verbal de audiență se mărginește a menționa că martorul Petre Pescaru a fost ascultat ca informator fără prestare de jurământ pe motiv că el este nepot al acuzatului fără a se arăta dacă acest martor era nepot de fiu ori de fiică a acuzatului, specificare pe care președintele Curții cu juri era dator să o facă, deoarece după sus zisul text de lege numai astfel de nepoți trebuiesc ascultați ca informatori, iar pe de altă parte, pentru că numai astfel această Inaltă Curte își poate exercita dreptul său de control din punctul de vedere al aplicațiunii legii;

Că, în asemenea condițiuni, decizia supusă recursului urmează să fie casată, în ce privește pe recurentul G. G. Romașcan, iar cauza trimisă în judecata unei alte Curți cu jurați, fără a mai fi necesar de a discuta și celelalte motive de casare, cari de altfel nici nu au mai fost susținute de recurent.

Pentru aceste motive, casează.

CURTEA DE APEL DIN IAȘI S. I

Audiența dela 7 Decembrie 1927

Președenția d-lui D. Volanschi, prim-președinte

Prima societate de economie din Iași cu Ministerul de Finanțe și I. Ionescu

SECHESTRUL. — ADMINISTRAREA BUNURILOR SUPUȘILOR INAMICI. CALITATEA SECHESTRILOR DE MANDATARI JUDICIARI. — DREPTURILE LOR. — ART. 16 DIN LEGEA DIN 22 DECEMBRIE 1916. — ART. 32 ȘI 33 DIN LEGEA DE LICHIDARE A BUNURILOR SECHESTRATE.

ACTE DE ADMINISTRATIE. — ACTE DE DISPOZIȚIUNE. — NATURA JURIDICĂ A OPERATIUNII. — CRITERIU DE DEMARCAȚIE. — CARACTERUL ECONOMIC AL ACTELOR.

MANDAT. — AVOCAT. — CONVENȚIUNE DE ONORARIU. — CÂND CONSTITUE UN ACT DE ADMINISTRATIE. — ÎN CE CAZ CONSTITUE UN ACT DE DISPOZIȚIE.

MANDAT. — GRATUITATE. — FIXARE DE ONORAR. — ECHIVALENTUL SERVICIULOR PRESTATE. — REDUCTIBILITATE. — ART. 1534 ȘI 1548 COD. CIVIL.

I. Sechestrii numiți în virtutea legii din 22 Decembrie 1916, pentru administrarea averii supușilor inamici, sunt mandatarii judiciari și în lipsa determinării atribuțiunilor lor de către magistratul care i-a numit, ei

au, atât după principiile generale cât și în conformitate cu dispozițiunile art. 16 din menționata lege și art. 32 și 33 din legea de lichidare a bunurilor sechestrate, dreptul și obligațiunea de a face toate actele de administrațiune ce comportă patrimoniul încredințat gestiunei lor.

2. Pentru a se putea caracteriza și stabili dacă un anumit act patrimonial constituie un act de administrație sau unul de dispoziție, nu trebuie a se avea în vedere natura operațiunii juridice, care îmbracă acel act, de oarece aceiași operațiune juridică poate constitui în unele cazuri o înstrăinare iar în altele un act de administrațiune, singurul criteriu de demarcațiune între aceste acte fiind numai caracterul lor economic.

3. Faptul de a angaja un avocat care să studieze, să conducă și să pledeze procese prin care se tinde la reîntregirea sau menținerea patrimoniului și ca consecință fixarea onorariului ce i se cuvine pentru serviciile prestate și modalitatea plăței acestui onorar, apare sub raportul economic ca un act de administrațiune, întrucât prin el se urmărește conservarea averii administrate, și numai în caz când prin convenția de onorar s'ar da mandatarului ca remunerație a serviciilor sale unul sau mai multe din bunurile ce compun fondul patrimoniului, această convenție ar constitui un act de dispoziție.

4. Din caracterul gratuit pe care art. 1534 c. civ. îl imprimă contractului de mandat, urmează că în cazul când un salar s'a convenit, el trebuie să reprezinte indemnizarea sau echivalentul real și just al serviciilor pe care mandatarul urmează a le presta, iar nu un beneficiu sau o avantajare a acestuia, astfel că un onorar exagerat și în disproporție cu serviciile prestate, este lipsit de o cauză juridică în raport cu obligația de plată a mandantului, pentru tot ceea ce excede reala indemnizare a mandatarului și deci reducibil în această măsură.

No. dms Apelul făcut de Prima Societate de Economie din Iași contra sentinței civile a Trib. Iași S, II cu No. 62/927 în proces cu Ministerul de Finance și I, N, Ionescu,

S'au ascultat D-nii avocați Eugen Heroyan pentru Prima Societate de Economie din Iași, P. Ionescu pentru intimatul Ministerul de Finance și intimatul I, N, Ionescu,

Curtea,

Având în vedere apelul făcut de Prima Societate de Economie din Iași contra sentinței civile a Tribunalului Iași Secția II-a Nr. 62/927, prin care se respinge ca neîntemeiată atât acțiunea intentată de numita Societate contra lui I. N. Ionescu avocat, pentru anularea convențiunii autentificate de Tribunalul Iași, Secția III-a sub Nr. 3781

și transcrisă la același Tribunal sub Nr. 3040/1926, cât și cererea de chemare în garanție făcută contra Ministerului de Finance.

Având în vedere că motivele apelului sunt :

a) Violarea art. 16 din legea de la 22 Decembrie 1916 și a principiilor care guvernează materia actelor de administrațiune și rea interpretare a art. 32 din legea lichidării din Iunie 1923. Sechestrul administrator nu avea de la lege calitatea de a face convenția de onorar în chestiune, fără aprobarea Justiției, iar împrejurarea că convenția de onorar a fost făcută cu încuviințarea oficiului de lichidare, nu-i dă caracterul legalității, întrucât, deși administratorul e pus sub controlul acestui oficiu de lichidare, puterile sale atârnă însă tot de organele Justiției, pe care sechestrul nu le-a consultat, ci dimpotrivă le-a evitat, deci convenția de onorar e izbită de nulitate.

b) Violarea art. 46, 71 și 85 din legea contabilității publice, după care un asemenea act trebuia să aibă aprobarea Consiliului de Miniștri.

c) Omisiune, prin ceea că Tribunalul nu a cercetat susținerea apelantei că organele care au dat Administratorului sechestrul aprobarea de a face convenția n'aveau căderea a da asemenea autorizare și că Ministerul prevenise pe administrator că e în tratative de a transacționa cu Casa de Economie mai înainte de încheierea convenției de onorar și că, mai târziu, Ministerul a dezavuat pe Administrator că a încheiat actul.

d) Eroare gravă în aprecierea și interpretarea faptelor procesului, din care Tribunalul a dedus că apelanta ar fi recunoscut și acceptat executarea convenției de onorar.

Având în vedere, în ce privește primul motiv al apelului, că prin el se pune în discuțiune chestiunea de a se ști dacă convenția de onorar ce se atacă în anulare, este un act de administrațiune, pe care administratorul sechestrul îl putea face fără abilitarea Justiției, sau dacă constituie un act de dispoziție, în care caz autorizarea lui de Justiție se impunea, iar lipsa acestei autorizări face ca actul să fie atins de nulitate ;

Având în vedere că sechestrul numiți în virtutea legii din 22 Decembrie 1916, pentru administrarea averii supușilor inamici, sunt mandatarii judiciari ;

Că, în lipsa determinării atribuțiunilor lor de către magistratul care i-a numit, cum e în speță, ei au, atât după principiile generale cât și în conformitate cu dispozițiile art. 16 din menționata lege și art. 32 și 33 din legea de lichidare a bunurilor sechestrate, dreptul și obligațiunea de a face toate actele de administrațiune ce comportă patrimoniul încredințat gestiunei lor ;

Având în vedere că, pentru a putea caracteriza și stabili dacă un anumit act patrimonial constituie un act de administrațiune sau unul de dispozițiune, nu trebuie a se avea în vedere natura operațiunii juridice, care îmbracă acel act, de oarece aceiași operațiune juridică poate constitui în unele cazuri o înstrăinare, iar în altele un act de administrațiune ;

Că singurul criteriu de demarcațiune între aceste acte este caracterul lor economic ;

Că ținând seamă de acest criteriu, trebuiesc privite ca acte de administrațiune, orice operațiuni juridice, a căror scop este fie de a conserva, fie de a valorifica în mod normal bunurile ce constituiesc patrimoniul administrat, astfel că existența sa să nu fie compromisă, nici compozițiunea sa atinsă ;

Având în vedere că astfel fiind, faptul de a angaja un avocat care să studieze, să conducă și să pledeze procese, prin care se tinde la reîntregirea sau menținerea patrimo-

niului și ca consecință fixarea onorariului ce i se cuvine pentru serviciile prestate și modalitatea plății acestui onorar, apare netăgăduit, sub raportul economic, ca un act de administrațiune, întrucât prin el se urmărește conservarea averii administrate;

Că o atare convențiune de onorar numai atunci ar excede limita actului de administrație și ar constitui un act de dispoziție, când prin ea, s'ar atinge însuși fondul patrimoniului, dându-se mandatarului ca remunerațiune a serviciilor sale, unul sau mai multe din bunurile ce îl compun;

Având în vedere că în speță, sechestrul administrator N. Lăteș a fixat onorariul intimatului I. N. Ionescu la o sumă de bani, plătită din veniturile fondului imobiliar, ce constituia patrimoniul, cedându-i în acest scop chiriile pe un period de doi ani;

Că în asemenea împrejurări, neatingându-se întru nimic existența sau compozițiunea patrimoniului dat în a sa administrare, convențiunea de onorar făcută de sechestrul constituie un act de administrație, iar nu de dispoziție și deci, pentru săvârșirea ei, nu avea nevoie de autorizarea Justiției;

Că, prin urmare, primul motiv al apelului e nefondat și cătă a fi înlăturat;

Având în vedere — în ce privește motivul al doilea și al treilea de apel, — că prin ele se pune în discuțiune chestiunea că organele care au dat sechestrului Lăteș autorizarea de a face convenția de onorar, adică Comisia de lichidare și Ministerul de Finanțe, n'aveau căderea de a da asemenea autorizare, care nu e operantă și pentru considerația că e făcută cu violarea dispozițiilor din legea contabilității publice;

Având în vedere că această discuțiune s'a făcut de Societatea apelantă pentru ipoteza în care convenția constituind un act de dispozițiune, autorizația Justiției s'ar fi impus;

Că întrucât însă Curtea a stabilit că convenția în chestiune este un act de administrațiune, în care autorizația Justiției nu era necesară, examinarea acestei discuțiuni devine neconcludentă și inutilă.

Că, de asemenea, analiza susținerii Societății apelante, formulată prin ultima parte a motivului al treilea, conzistând în acea că sechestrul nu trebuia să autentifice convenția de onorar, de oarece Ministerul de Finanțe îl prevenise că e în tratative cu Societatea pentru transigere și că mai târziu Ministerul l'a dezavuat, amenințându-l cu Parchetul este neconcludentă, întrucât acțiunea în anulare se bazează nu pe dol sau fraudă, ci pe împrejurarea că sechestrul Lăteș n'avea calitatea de a face convenția în chestiune.

Că, față deci cu cele ce preced, reesă că cererea Societății apelante de a se declara nulă convenția de onorar este nefondată;

Având în vedere însă, că Societatea apelantă a mai cerut ca să se reducă onorariul constat prin convenția intervenită între sechestrul Lăteș și intimatul I. N. Ionescu, atât pentru considerațiunea că este exagerat în raport cu serviciile ce urmau a fi prestate, cât și pentru motivul că, prin efectul transacțiunii intervenite, intimatul Ionescu nu și-a îndeplinit o bună parte din serviciile la care se obligase.

Având în vedere că la această cerere intimatul opune că acțiunea reclamantului, așa cum a formulat-o, este o acțiune în anulare a convenției de onorar, iar nu o acțiune în reducere a onorariului, pe care nu o poate modifica în apel; că odată onorariul constat printr-o convențiune validă, ea face legea părților și Justiția nu are căderea de a o modifica; că, în fine, Societatea apelantă nu poate formula cererea în reducere, întrucât dânsa a ratificat, atât prin transacția încheiată cu Ministerul de Finanțe, câtși prin pro-

cesul-verbal de predarea imobilelor ce fuseseră puse sub sechestrul, convenția de onorar în întreg conținutul său, fără nici o rezervă;

Având în vedere că, din contextul acțiunii, concluziunile părților puse la prima instanță și din cuprinsul sentinței apelate, reesă că obiectul acțiunii formulate de Societatea apelantă este reducerea onorariului fixat prin convențiunea autenticată, fie în principal prin efectul anulării ei pentru motivele invocate, fie în subsidiar, prin modificarea convențiunii și aprecierea onorariului de către Justiție;

Că, în adevăr, în acțiunea introductivă, Societatea apelantă, arată că față cu onorariul exagerat stabilit de convenție, s'a văzut nevoită a cere verificarea prin Justiție a titlului invocat de intimat și, în orice caz, fixarea îndatoririlor sale către acesta, iar mai jos, după ce la punctele 1 și 2 formulează cererea principală de anulare, cere la punctul 3 ca Tribunalul să fixeze onorariul cuvenit, expresiuni din combinarea cărora reesă, că Societatea a înțeles ca subsidiar să solicite reducerea onorariului, în cazul când în urma verificării titlului, s'ar găsi că nu este isbit de nulitate;

Că de altfel, însuși intimatul a conceput și primit înaintea Tribunalului discuțiunea acțiunii în modul arătat, ceea ce reesă din conținutul întâmpinării sale de la prima instanță, unde, la punctul d. se apără tocmai în ipoteza subsidiară pusă de apelantă, argumentând în fond, că convenția de onorar trebuie să-și producă efectele sale, conform art. 969 c. civ. și urm. ea neputând fi modificată de Justiție, fiindcă s'ar impieta asupra acea ce constituie legea părților.

Că față deci cu cele ce preced, apare nefondată obiecțiunea intimatului, că acțiunea nu poartă și asupra reducțiunii onorariului și în consecință cătă a fi respinsă;

Având în vedere. în ce privește a doua obiecțiune, că dacă este exact în drept că convențiunile legal făcute au putere de lege între părțile contractante și că nu pot fi revocate decât prin consimțământ mutual sau din cauze autorizate de lege, acest principiu trebuie totuși să sufere o excepție în materia contractului de mandat;

Având în vedere că, în conformitate cu dispozițiunile art. 1534 c. civ. mandatul este fără plată, când nu s'a stipulat contrarul.

Că, din natura gratuită a acestui contract decurge consecința că, în cazul când un salariu s'a convenit, el trebuie să reprezinte indemnizarea sau echivalentul real și just al serviciilor pe care mandatarul urmează a le presta, iar nu un beneficiu sau o avantajare a acestuia, ideea de beneficiu fiind contrară caracterului gratuit ce legea conferă mandantului;

Că un onorar exagerat și în disproporție cu serviciile prestate, este lipsit de cauză juridică în raport cu obligația de plată a mandantului, pentru tot ceea ce excede reala indemnizare a mandatarului și deci reductibil în această măsură;

Că reductibilitatea onorariului reesă de altfel din dispozițiunile art. 1548 c. civ. care prevede că atunci când nu se poate imputa nici o culpă mandatarului, mandantul nu poate, chiar când afacerea n'a reușit, să reducă suma cheltuelilor sau a anticipațiilor făcute de mandatar pentru îndeplinirea mandatului;

Că ireductibilitatea fiind restrânsă de legiuitor numai pentru cheltuelile și anticipațiile făcute de mandatar, reesă, per a contrario că atunci când e vorba de salariu, el poate fi redus dacă este exagerat;

Că, cu atât mai mult cuvânt, onorariul e supus reductibilității atunci când mandatarul a executat numai în parte serviciile pe care era obligat față de mandant;

Că deci obiecțiunea intimatului că Justiția nu poate mo-

difica convențiunea de onorar și arbitra la justa îndemnizare salariul mandatarului, nu e temeinică și deci urmează a fi înlăturată ;

Văzând, în ce privește ultima obiecțiune a intimatului, că Prima Societate de Economie Iași ar fi ratificat convențiunea de onorar, — că o atare ratificare, care în principiu nu poate rezulta decât din declarație expresă sau din fapte precise și concludente, în speță nu a avut loc ;

Că în adevăr, din contextul deciziei Nr. 187384 din 19 Iulie 1926, prin care Ministerul primește propunerea de transacție făcută de Prima Societate de Economie din Iași, nu reesă că dânsa ar fi înțeles să plătească intimatului Ionescu onorarul integral, stipulat prin menționata convențiune, ci Societatea se obligă numai a suporta pretențiunile de onorar ale intimatului, adică un onorar adecuat serviciilor reale prestate, pe care nădăjduia a-l fixa de acord cu acesta ;

Că aceasta a fost intențiunea Societății apelante, reesă din mențiunea făcută atât în corpul menționatei decizii, cât și a procesului-verbal din 31 Iulie 1926 de predarea imobilelor pe seama Societății în care se arată că chiriile viitoare epocii transacțiunii — 19 Iulie 1926 — rămân la dispoziția Societății, fără să se facă nici o precizare că veniturile pe doi ani viitori se vor încasa direct de intimat ca onorar, precizare, care și-ar fi avut locul, dacă Societatea ar fi înțeles aceasta ;

Că, de altfel, este inadmisibil a se crede că Prima Societate de Economie, care avea cunoștința de convenția de onorar, după cum însuși intimatul recunoaște, să fi înțeles a ratifica un onorar, când știa că, prin efectul transacțiunii încheiate cu Ministerul de Finanțe, o bună parte din serviciile ce intimatul urma a presta în viitor, nu-și mai puteau avea locul ;

Că deci, față cu cele ce precede, nerezultând nici din termenii transacțiunii, nici din acei ai procesului-verbal de predare, că Societatea apelantă a ratificat onorarul stipulat prin convenția în chestiune, obiecțiunea intimatului asupra acestei chestiuni e nefondată ;

Că, înlăturate fiind aceste obiecțiuni, Curtea urmează a cerceta dacă onorarul convenit între Administratorul sechestrului N. Lateș și intimat reprezintă justul echivalent al serviciilor ce acesta se obligase a presta, sau dacă el este exagerat ;

Având în vedere că, după cum s'a arătat mai sus, onorarul stipulat intimatului și care se ridică la suma de 435.600 lei îi era dat pentru litigiul în anularea ordonanței de adjudecare, în virtutea căreia Prima Societate de Economie Iași devenise proprietara imobilelor din Strada Ștefan cel Mare Nr. 49 și Nemțească Nr. 7, pentru urmărirea Societății în ce privește restituirea chiriilor încasate de la 1918, pentru încasarea chiriilor prezente sau viitoare ce vor fi în litigiu și pentru lămurirea situației juridice a deținătorilor imobilelor în chestiune ;

Că, Curtea apreciind quantumul onorarului convenit în raport cu natura litigiilor, cu serviciile ce intimatului Ionescu urma a presta pentru conducerea lor și cu însușirile sale profesionale, găsește că acest onorar este exagerat, apărând ca o simțitoare avantajare ce i s'a făcut de colegul său, Administratorul-sechestrului N. Lateș ;

Că prin urmare este locul să se reducă ;

Că reducerea lui se impune cu atât mai mult, cu cât, prin efectul transacțiunii intervenită între Societatea apelantă și Ministerul de Finanțe, a dispărut necesitatea urmării Societății pentru restituirea chiriilor încasate de ea de la 1918, cum și purtarea litigiilor pentru încasarea chiriilor prezente, viitoare și lămurirea situației juridice a

deținătorilor imobilelor, servicii ce intimatul se obligase a presta prin convenția de onorar ;

Că serviciile, care de fapt s'au prestat de intimat, constau în acea că a condus contestațiunile introduse de Administratorul-sechestrului și Ministerul de Finanțe atât la Tribunalul Iași, cât și la Curtea de Apel Iași S. I-a, în contra executării deciziei Curții de Apel S. I-a Nr. 144/923, prin care se respinsese cererea Ministerului Public de a se pune sub sechestrul imobilele în chestiune ;

Că a cerut și obținut suspendarea executării acestei decizii, că a obținut anularea ei și repunerea imobilelor sub sechestrul, că în fine a apărut interesele Ministerului de Finanțe în contestația făcută de Prima Societate de Economie contra ordonanței de lichidare a Tribunalului Iași Nr. 550/1926 ;

Că, în raport cu aceste servicii, Curtea apreciază că suma de una sută cinci zeci mii lei reprezintă o suficientă îndemnizare a intimatului I. N. Ionescu și în consecință urmează a reduce onorarul fixat prin convențiunea autentificată de Tribunalul Iași S. III-a sub Nr. 3781 din 19 Iunie 1926 și transcrisă la Nr. 3040/1926, la această sumă.

Pentru aceste motive, redactate de D-1 Consilier A. T. Bercea, admite apelul.

Semnăți : D. Volanschi, A. T. Bercea.

P. S. D-1 Consilier E. Petit a făcut opinie separată numai în ce privește quantumul sumei, apreciindu-l la 30.000 lei, fiind în totul de acord în ce privește punctele de drept rezolvate prin prezenta decizie.

TRIBUNALUL ILFOV S. II

Audiența dela 22 Octombrie 1927

Președinția d-lui Traian Orleanu, președinte

Simantov Adania cu H. Silberstein și alții

SIMULAȚIE, — PĂRȚI CONTRUACTANTE, — VALABILITATEA CONVENȚIUNII MENITĂ A RĂMĂNE ASCUNSĂ, — ACT SECRET, — ART. 1175 COD. CIVIL.

Dacă prin operațiunea de simulațiune concepută de părțile contractante, ele nu au reușit a ascunde adevărata natură a actului prohibit, fraudă legii devine imposibilă și în această situațiune convențiunea menită a rămâne ascunsă apare ca valabilă în ce privește părțile contractante, ca una ce nu este atinsă de viciul pretins, afară numai dacă prin ea însăși nu conține o dispoziție ilicită.

No. Admisă în parte acțiunea introdusă de către Simantov P. Adania în proces cu H. Silberstein și Soc. Anonimă „Banca Unirei” Tribunalul,

Asupra acțiunii intentate prin petițiunea înregistrată la No. 16624/927 de către Simantov P. Adania în contra Societății anonime „Banca Unirei” și H. Silberstein ;

Având în vedere actele și lucrările din dosar precum și concluziunile atât orale cât și scrise puse de părți, pentru susținerea opiniilor lor în acest proces ;

Având în vedere că, din complexul acestor probe rezultă, în fapt, că, reclamantul Adania, chiriaș al imobilului din Strada Carol No. 73, subînchiriază prăvălia și magazia din acest imobil „Băncii Unirea” și lui H. Silberstein, pentru exercitarea comerțului de hârtie, papetărie și confecțiuni de hârtie, pe intervalul de timp dela 16 Februarie 1921 până la 6 Mai 1922 și pe preț de 3000 lei ;

Că, odată cu subînchirierea imobilului se închiriază și edecurile aflătoare în imobil, conform — cum se exprimă părțile în contractul lor inventarului semnat de ambele părți ;

Că, concomitent cu consimțirea contractului încheiat, în condițiunile de mai sus, chiriașul Adania primește dela unul din subînchiriași „Banca Unirei” — o scrisoare prin care această bancă se obligă a plăti lui Adania câte 4417 lei lunar, în afară de chiria prevăzută în contract, pe tot timpul cât se va face uz de prăvălia închiriată prin contractul de subînchiriere de mai sus.

Că, sublocatarii, intrând în folosința prăvăliei închiriate, plătesc lui Adania chiria stipulată în contractul de subînchiriere, până în ziua când, conform legii din 1922, se stabilește raporturi locative între subînchiriași și proprietarul imobilului subînchiriat, iar suma de lei 4417 lunar până în ziua de 1 Iunie 1921, ultim fapt necontestat de nici unul din părți ;

Că, față cu faptul neexecutării obligațiunei luate de părți, se intență de reclamant acțiunea de față prin care în mod impropriu, cere, prin primul capăt de cerere, — cu titlul de daune, suma de lei 159012, rezultată din înmulțirea numărului lunelor ce s'au strecurat dela 1 Iunie 1921 până în ziua când subînchiriașii au fost siliți să evacueze prăvălia subînchiriată, cu suma ce se obligaseră părâții a plăti prin scrisoarea din 16 Februarie 1921, iar prin al doilea capăt de cerere se cere restituirea mobilierului sau plata valorii lui ;

Având în vedere că, în ce privește primul capăt de cerere, părâții în combateri obiectează, în speță, că, ei nu pot fi obligați la plata vreunei sume de bani în virtutea scrisorii din 16 Februarie 1921, de oarece această scrisoare în ultima analiză, nu poate fi caracterizată decât ca un contra-înscris menit să ascundă adevăratul preț al sublocațiunei, operațiune de simulațiune concepută de părțile contractante cu intențiunea de a înlătura efectele decretului-lege 1420 din 1 Aprilie 1920, pentru regularea raporturilor dintre chiriași și proprietar, care decret-lege isbește de nulitate orice închiriere al cărui quantum de chirie trece peste maximul fixat de acest decret ;

Că, așa fiind, în opiniunea lor, scrisoarea din 16 Februarie 1921, având funcțiunea de a fraudă o lege de ordine publică, din punctul de privire indicat mai sus, rămâne nulă și de nul efect și deci și acțiunea fondată pe ea rămâne, la rându-i, nulă și de nul efect ;

Având în vedere că, primind, pentru un moment, argumentarea părâților, în ce privește caracterizarea scrisoarei din 16 Februarie 1921 ca un contra-înscris menit a ascunde adevăratul quantum al subînchirierei, dat fiind însă că, părțile contractante, în operațiunea lor de simulațiune, au intenționat a disimula numai prețul subînchirierei, iar nici decum subînchirierea însăși, — argumentarea părților, nu poate fi primită, în ce privește realizarea efectelor unei asemenea operațiuni, de oarece decretul-lege din 1920, prin art. 30 nu lovește de nulitate subînchirierea, în funcțiune de quantumul prețului ei, cum face pentru închirierea propriu zisă, ci lovește de nulitate subînchirierea însăși ca operațiune juridică de sine stătătoare, indiferent de quantumul și prețul ei chiar atunci, când prin contractul inițial de închiriere, era permisă o astfel de convențiune.

Că, așa fiind, dacă prin operațiunea de simulațiune, concepută de părțile contractante, ele nu reușesc a ascunde adevărata natură a actului prohibit, fraudă legii devine imposibilă și în această situațiune convențiunea menită a rămâne ascunsă, apare ca valabilă, în ce privește părțile contractante, ca una ce nu este atinsă de viciul pretins a fi fost atinsă, bineînțeles dacă prin ea însăși nu conține o dispoziție ilicită.

Că, mai departe, chiar principiile generale ce domină materia simulațiunei sunt de natură a înlătura întreaga argumentare a părților, de oarece conform acestor principii, numai convențiunea ostensibilă, în speță, contractul de siblocațiune, rămâne expusă atacului terțial, în contra căroră mai ales se îndreaptă, iar convențiunea ascunsă, în speță scrisoarea din 16 Februarie 1921, singura reală, rămâne valabilă între părțile contractante, bine înțeles, repetând ca mai sus, dacă prin ea însăși nu conține vre-o clauză ilicită.

Că, în adevăr, scrisoarea aceasta nu conține într'însa nimic ilicit, rezultă în mod clar din contextul ei, de oarece „Banca Unirei” se obligă a plăti reclamantului Adania o sumă de 4417 lei lunar, pe tot timpul cât va folosi H. Silberstein, prăvălia și magazia subînchiriate, în afară de ce era obligat a plăti ca subchiriaș împreună cu acesta din urmă, plata acestei sume făcându-se, în mod special, ca o contra-valoare a închirierei mobilierului și ca o despăgubire pentru Adania, cu privire la îmbunătățirile făcute de acesta prăvăliei, anterior subînchirierei acestei prăvălii.

Având în vedere că, în fapt, se constată cu actele dela dosar că, H. Silberstein — probabil finanțat de „Banca Unirei” celălalt co-subchiriaș — s'a folosit de prăvălia subînchiriată de Adania dela data subînchirierei până la 17 Martie 1924, deci dela 1 Iunie 1921, până la Martie 1924, fără a plăti sumele de mai sus, adică pe timp de 33 luni și 17 zil-.

Că, întrucât din scrisoare rezultă că numai „Banca Unirei” era obligată a plăti suma de 4417 lei lunar lui Adania, prin urmare calculul se va face numai față cu aceasta și el rezultă a fi un total de 147.269, produs al înmulțirii celor 33 de luni și 17 zile cu suma de 4417 lei.

Că, așa fiind această bancă urmează a fi obligată la plata acestei sume.

Având în vedere că, aceiași concluziune se impune ca reeșind din faptul că, scrisoarea din 16 Februarie 1921, nu poate forma baza unei simulațiuni, de oarece ea nu este una din acele convențiuni destinate a rămâne secretă, care să modifice sau să supprime efectele convențiunei aparente concepute contimporan cu cea dintâi, fiindcă această scrisoare, conține o convențiune de altă natură decât a aceleia prin care se consimte sublocațiunea prăvăliei din Strada Carol No. 74, fără posibilitatea pentru ea a modifica sau a suprîma sublocațiunea acestui imobil, ea fiind, prin materialitatea ei, o locațiune de bunuri mobile și o despăgubire a unor îmbunătățiri aduse unui imobil, ce nu poate forma un tot cu cea dintâi, pentru a se susține că prețul ei disimulează prețul convențiunei aparente.

Că pe lângă, toate acestea, chiar dacă întreaga operațiune juridică rezultată din ambele acte — contractul de locațiune și scrisoarea din 16 Februarie 1921 ar fi socotită ca unică, totuși, părâții nu pot fi primiți a opune nulitatea acestei operațiuni de oarece ea este rezultatul unui concert fraudulos, opera ambelor părți contractante, din care operațiune, este stabilit astăzi că, numai părâții au tras foloase evidente, și a îngădui o asemenea obiecțiune, însemnează că, acești părâți pot invoca propria lor terpitudine în raportele de drept cu celălalt cocontractant, ceiace nu este admis în drept, de oarece s'ar atribui efecte, ce ar folosi numai unuia din contractanți, de speța celor mai de sus.

Că, prin urmare, și, din aceste ultime puncte de privire, părâții nu pot opune nulitatea convențiunei rezultate din scrisoarea cu data de 16 Februarie 1921 și atunci ea urmează ași produce toate efectele ei între părțile contractante.

Pentru aceste motive, admite în parte acțiunea.

Semnat, *Traian Orleanu,*